

ABLAKISMERETSÉG.

Elbeszélés, levelekben.

Kunoss-tul.

(Folytatás.)

Pest, nyárelő 2ikán 1838.

Olga, Tárkony Etelkának.

Sokat, ah! igen sokat sirtam, kedves Etelkám, e' napokban. 'S nem volt kinek elpanaszlanom fájdalmomat. Most érzem csak, mennyit vesztettem távozásoddal. Olly ridegen, olly elhagyottan állani e' világban, mint én; nem lenni senkijének, kihez a' bizodalom szavaival szólhasson, 's részvétet és vigasztalást találjon: ez szörnyűség! Ne véld azonban; hogy hanyatlásnak indult reménycsillagom lebután epekedem. Oh az egyre világítana; de sugárai megtörnek szemem könnyűiben, 's én csak közelítő éjszakám borzasztó sötét-ségét látom. Dobby, mennyire Hornák orvosá által bizonyosat tudhatok, — minden veszélyen kívül van. Lassankint emlékezni kezd mindenre, 's így kétségkívül a' szerencsétlen Olgára is, kit azonban mindeddig nem láthatott, mert ágyát elhagynia nem volt szabad. 'S mikor ismét ablakához jöhet, kémlelni azt, kinek szemlélete, önvallomása szerint, boldogítá: nem a' szabadlelkű 's kezű Olgát fogja többé megpillanthatni; nem; egy rab-szolgálot fog látni, kit viszonyai martalékká tettek, kit egy istentelen férfiú előbb inség 's nyomor tengerébe lökött, hogy onnét kiszabadítván, olly árt kívánjon élete megmentéséért, minőt csak a' kárhozat lelkei fogadhatnak el. Mondjad, édes Etelkám, ha nem bírok e én bámulatos lélekerővel, hogy illy viszonyok közt, mellyekbe engem gyámom gonoszága sodort, kétségbe nem estem? Sokszor tünődtem magammal: nem volna e jó, házatul megszöknöm? De hova menjek én árva teremtmény? Hol lehetnék biztos üldözéseitül? Ki fogna engem oltalmába venni 's hajlékában megtartani, ha mondanám, hogy Tömördy tanácsos gyámleánya, hogy Szenódy Olga vagyok? Szabadulhatási egyetlen reményem Dobby volt. Neki akarám fölfedezni állapotomat, 's kérni: mentsen meg e' szörnyeteg férfiú körmeitül. Ő ezt bizonyosan cselekedte volna; de a' sors itt is el-lenem esküdött. Neki épen ekkor kell önmagával jóléhetlennel lenni, midőn az én fölláldoztatásom

órája ütni fog. Holnapután, — barátém, — holnap után lesz élve elkárhozásom napja, ha csakugyan élni hagynak addig keserveim. Már minden készületet meg tön gyámom a' menyekző iránt. 'S milly kereszténytelenség! Éppen anyám halála napját választá lakodalmi ünnepül! Oh! de nagy szerepet játszik életemben e' pünkösdi hétfő; születésem, anyám halála, és menyekzőm napja! Hiában könyörögtem halasztásért. Csak egy hetet kértem; 's ő egy órát sem engedett. Mintha félni látszának Dobby fölgyógyulása idejéttül. Ezt akartam csak bevárni hajadonságban; mert hiszem: ő szabadítom lenne. — Majd még gondolkozni fogok. Istenem! senki nincs tanácsadóm! Téged szólítanálak föl; de hisz te is csak lányka vagy, 's leg-főlebb is szánakozhatsz

szerencsétlen barátédon.

Pest, nyárelő 2ikán 1838.

Dobby, Kardosnak.

Ma foghaték először tollat, mióta eszméletem visszanyerém. Nem tudom, hiven megírá e orvosom mindazokat, mik velem történtek; állítása szerint ítélve legalább nem látom szükségesnek azokat ismételni, miket különben is én tudok legkevesebbé. Mind azokra, mik a' hintárul leesésem előtt történtek, csak álom gyanánt emlékezem, 's ha leveleidet e' napokban, mióta t. i. olvasgatnom szabad lön, át nem néztem volna, zugolódni fogtam volna ellened, hogy illy sokára halasztod lejövetedet, mit még bal esetem megtudása sem síttetett; ugyan is elfeledtem volt, hogy nőd várandó állapotban van, mihez neki szerencsét kívánok. Még Olga is csak ábrándkép gyanánt lebegett előttem, mig nem elbeszélé orvosom, milly hű ápolom volt öntudatlanságomban. Ekkor vissza kezdé jöni eszembe mindazon éldelet üdvös pillanata, miket ellenében 's társalkodásában érezék. Magam maradván tüstint ablakomhoz vonultam. Nem sokára megjelent átellenemben. Üdvözlésemet fájdalmas mosolylyal fogadá. De milly egészen megváltozott! Vagy talán csak én álmodtam őt szebbnek, vidámabbnak. Mintha ő is most kelt volna föl valamelly sulyos nyavalyából. Pedig orvosom nem tön említést felőle. Milly szánandó az ember, ha beteg; kivált ha nincs körülötte olly lélek, ki gon-

dos figyelemmel ápolná. Milly nagyon éreztem én ezt most! 'S e' körülmény megérlelé bennem a' határozatot, melly előbb csak alvó bimbaja volt szerelmem fájának, — hogy nőszülni fogok. Igen, barátom; 's e' nő — Olga lesz, ha keblem tiszta érzetét becsülni és viszonzani tudja. Első mentelem, mit házon kívüli teendek: ő hozzá lesz. 'S ha vallomásomra igen-nel válaszoland: boldogabb ember nem lesz nálammál. Gyámja, tudom, kissé ellenezni fogja; mert mint orvosom mondá, különös terve látszik lenni Olgával. De hisz nem is kell nekem az ő egyezése. Kihazasítási ajándékokra én nem számolok, 's így ő akadályt nem tehet. Olly gyanus körülményeket is beszélt orvosom, mellyek arra látszanak mutatni, hogy Olga az ő gondviselése alatt nem legboldogabb helyzetben, sőt szánandó állapotban van. Lehet, hogy többet is monda, mint való; de annyi bizonyos, olly ember, ki országgyűlési követ levén, kapott utasításai 's letett hite ellenére társát mindig leszavazta; ki az ötven ezer forint jövedelmü Szenődy jószágot, különféle ürtigy alatt elharácsolta, 's belőle magát megpénzelte; ki némelly kezére bizott letéteményt gonoszul elsikkasztott: az gyámleánya szerencséjével sem bánik lélekismeretesen. Valóban szinte féltetni kezdem Olgát. — Harmadnap mulva már szabad lesz kimennem; a' délutánt látogatásra fogom használni. Hisz nekünk olly sok beszélni valónk lesz egymással; tőle fogom csak igazán megtudhatni leesésem utáni állapotomat. Csak valamiképp meg ne sértettem légyen őt! Ezt azonban még bódulás közben sem tenném föl magamrul. Avagy nem áll e az, hogy a' szerelem mindenén, 's így még az örültségen is diadalmaskodik? Ez legalább az én hitem. D.

Pest, nyárelő 3ikán 1838.

Olga, Tárkony Etelkának.

Barátném! Ismét láttam őt. Tegnap pillanta ki először ablakán. Látása úgy hatott rám, mint vízben fuldoklóra a' mentő csónak megjelenése. Egy gondolat villant meg keblemben: sorsomat vele levél által tudatni, 's oltalmáért esedezni. De csakhamar ez utolsó reményfonalam is elszakadt. Hozzánk jött orvosa emlité, hogy minden fölindulás könnyen visszajethetné őt előbbi elme-

bájába. E' jó ember, mint látszik, örömet segítené rajtam, de utat módot találni képtelen. Az egy szökést ajánlja legbiztosabbnak. Istenem! ha tudnám hogy Dobby csakugyan szeret, 's ő annak idején elő fog állani védelmemre, szívesen határoznom el magamat; de hátha érzelmei csak mulékony fölhevülés, ha szavai csak hizelgő udvariaság szavai voltak! Nincs, barátném, semmi utnincs már nekem szabadulásra, hacsak a' sirhoz vezetőt nem választom. Eszembe jutottak a' szerelemnek azon áldozati, kik tört választának inkább mint szívök bálványát megtagadták, 's magokat oltár előtt máshoz köttetni engedték volna. De azoknak legalább reménye volt megsirattatni. Fogná e ezt valaki te kivüled az én hamvaim fölött cselekedni? Nem, Etelkám, e' gondolattul idegen vagyok. Nekem nincs okom meghalni. Ugy tekintem életemet, mintha szerelmem rövid időszaka nem is lett volna, mintha Dobby iránti vonzalmam földfölötti lényhez csatolt volna, melly csak álmoközben tünt fel előttem, 's álmaimmal viszont elenyészett. Így ismét a' régi türelmes Olga leendek, ki soha nem szeretett, 's nem fog soha szeretni; ki a' sors kinszerítését fájdalomszózat nélkül fogadja, 's engedelmeskedik, mert nincs hatalma ellenszegülni. E' lélekállapot meg fogja ovni barátnédát holnap a' kétségbeeséstül.

Szenődy Olga.

Pest, nyárelő 4ikén 1838.

Ugyan az, ugyan annak.

Tehát pünkösöd hétfőre viradtam, barátném. A' kereszténység e' nagy örömmünnepei ránnézve gyászünnepek. Ah, még csak imádkozni sem tudok! Tegnapi elhatározásom nem olly könnyü, mint én gondolám. Egy éjszaka! 's olly kiríthatlanul érzem szívembe nyomva Dobby képét, hogy nincs erő, nincs hatalom, melly onnan kitéphesse. Csak ne látnám őt olly gyakran: könnyebb volna áldozatra mennem. — Orvosa e' pillanatban volt nálam. Két nap mulva, ugymond, már egész lélekerővel bírand. Akkor tehát szabadítóm lehetne. De két nap, Istenem, milly hosszú idő ez! Mi leszek én már két nap mulva! — Tudatá velem azt is, hogy őt választá gyámom vőfélnek. De biztatott, hogy abbul mi sem lesz. Változásrul beszélt előttem; mit

azonban én már lehetlennek tartok. 'S még is olly jól esett egy kis reményt táplálhatni keblemben. Lehet, hogy e' reménysugárka által csak könnyíteni akará szenvedésimet, 's elfojtani az esküvés pillanatának közeledtétül rettegésemet. Mindegy! Én megfogódom e' hajszámban is. Lehet hogy megmentendi az' elbukástul örvénybe sodrott

barátnédát.

(Folytatása következik.)

EGY AGGLEGENY' GONDOLATI.

Cselekvőség a' legfőbb dolog egész világon; ez az emberi lélek' tápláléka, eledele, orvossága; hány jó lélek van köztünk, kik most csupa jóságuk miatt betegen tespednek, 's nyiss utat nekik a' cselekvésre, és meglátod, mit visznek véghez! A' cselekvés különben nem csak abban áll, mit mi annak tartunk; hints szavakkal jóság' magvait az emberi szívbe — és cselekedtél; dalolj jóra szépre lelkesítő hangokon a' népeknek, és cselekedtél; világosítsd fel társaidat az ész' örök szabályai felől — és cselekedtél. Hol cselekedni valódi értelemben nem lehet, ott a' szó is nagy sükerü, sőt a' legnagyobb hatásokat is csak szók tették eddig az életben.

Kerüld az egyoldalúságot; méltass mindent kelő figyelemre. — A' mi mulattat, az szép; a' mi oktat, az jó, 's igaz ugyan, hogy az emberek a' szépet és jót minduntalan szerették; de a' mi szűk-séges, az mindenek felett áll. Hiába tartasz a' kegyerre éhezőnek orra alá illatos virágokat, ezzel rajta nem segítesz; elégítsd ki étvágyát, és szívesen lát szépségeiddel; hiába zengedeztetsz bájhangokat a' lelki fény után szomjazónak füleibe: fődözd fel előbb neki a' szomjazott igazságot, és szívesen lát zenéiddel. Mindennek megvan bece helyén és idejében, és Shakespeare éppen olly nagy a' maga drámáiban, mint Homerosz eposzaiban, Rousseau bölcsességében, Mozart a' hangszatban, Linnée a' természettudományban, Phidiasz a' faragásban, Rafael a' füstésben, Bulver a' regényekben, jó kertész hasznos növények' nevelésében, jó csász a' hiv őrzésben 'stb. Mind ez nagyon becsülendő a' maga helyén és idején, sőt legjobb befolyással van az egészre is; de az helytelenség, midőn ezek közül egyik vagy másik ma-

gát véli minden középpontjának 's egyebeket egészen lenéz: midőn a' philosophus gyermeki játéknak nézi a' költészetet, költő pedant bibelődésnek a' tudományt, tudós idővesztegetésnek a' hangászatot, 's így tovább. Oh, sok fekszik az egyetemes műveltségben, édes barátaim! 's valahányszor egy általad nem birt tökélynek fontosságát átlátad, egy lépést tevel saját tökéletesbülesed felé. Egy helyzet sincs, mellyben az ember megfordulván, életbölcsességét általa nem nevelné, 's egy idea sincs, legyen az tudományos vagy akármifele, melly a' költő' lelkét nem bővitené, gyarapítaná. tökélyesbitené.

A' SZÁM ŰZÖTT.

RÁKOS-TUL.

Elhagyva mindenektől
Nincsen többé hazám,
Ah fáj! hogy el kell hagyni
Ki ápolál anyám.

Az ég borult felettem —
Letűne csillagom,
'S a' sorsot az irigyet
Hijába gyászolom.

Bebolygom a' világot
Mint űz majd végzetem,
Hazám emléke lesz csak
Hű társam, kedvesem.

'S a' nemzetek' urához
Röpíték hő imát,
Meghallgatandja tán ő
Az esdeklő szavát:

„Isten! nézd a' magasbul
Az elnyomott' ügyét,
Kinek viszáldóság, vész,
Marczangolá szívét;

Nézd 's könyörülj te rajta
És küld el angyalod',
Hogy hozza a' szegényre
Enyhítő vigaszod'.

Hogy tégedet dicsérvén
Hangozzon éneke,
'S ne nyiljon meg panaszra
A' sujtott' kebele.“

